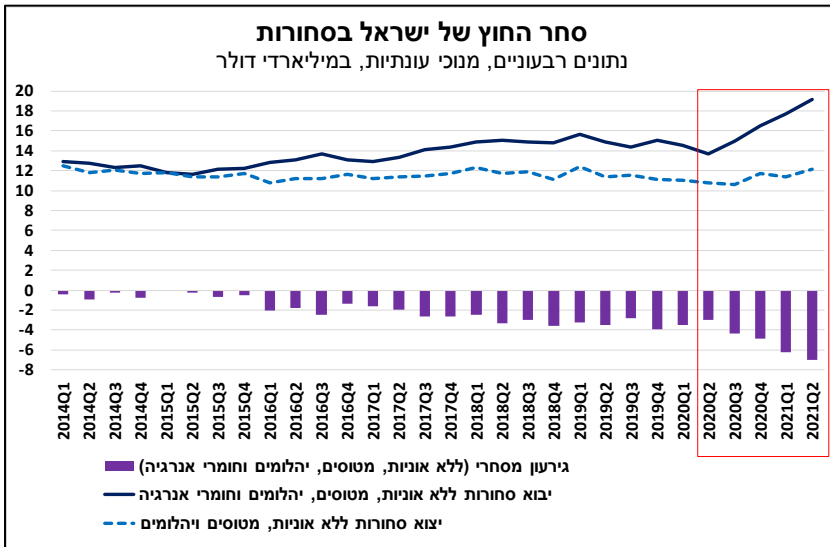

14/07/2021

השבוע במאקרו

הגירעון המסחרי ה"בסיסי" המשיך להתרחב גם ברבע השני של 2021, על רקע גידול מהיר ביבוא הסחורות

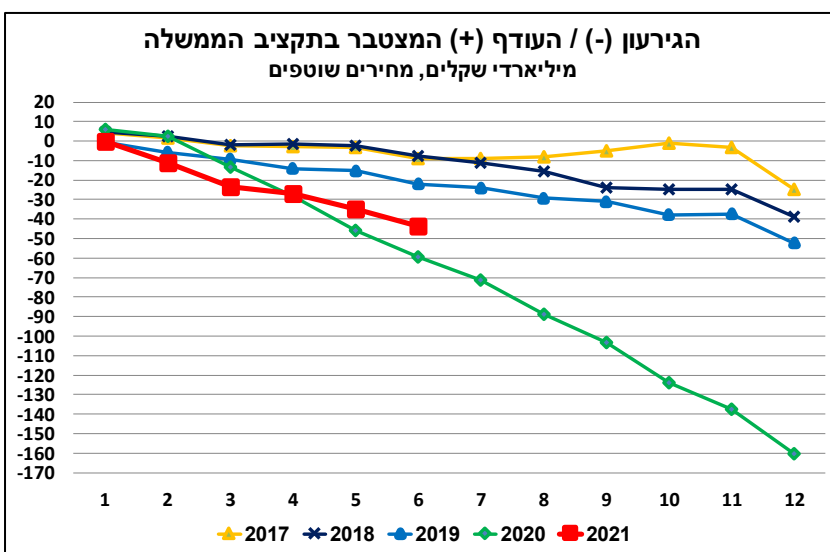
יצוא הסחורות של ישראל (ללא אנויות, מטוסים ויחלומים) הסתכם ברבע השני של 2021 בכ- 12.1 מיליארד דולר (נתונים מנוכי עונתיות). מדובר בעלייה של כ-6.3% (במונחים דולריים נומינאליים) בהשוואה לרבע הקודם, ובעלייה של כ-13% לעומת הרבע המקביל אשתקד. יש לציין, שהיקף היצוא בחודש יוני היה נמוך יותר בהשוואה לחודשים אפריל-מאי, זאת בעיקר על רקע ירידות חדות ביצוא התרופות וביצוא של כלי תחבורה והובלה. מנגד, יצוא הרכיבים הכימיקליים בלט לחיוב.

יבוא הסחורות (ללא אנויות, מטוסים, יחלומים וחומרי אנרגיה) הסתכם ברבע השני של השנה בהיקף שיא של כ-19.2 מיליארד דולר, המשקף עלייה של כ-8.4% בהשוואה לרבע הקודם ועלייה חדה של כ-39.7% לעומת הרבע השני של 2020, במהלכו הפעילות הייתה מתונה במיוחד

על רקע השפעות הגל הראשון של התפרצות נגיף הקורונה. עליית היבוא הייתה רוחבית בכל קבוצות המוצרים (צריכה, השקעה וחומרי גלם), ובלטה במיוחד ביבוא של מוצרי צריכה. יש להדגיש שממצא זה משקף את ההתאוששות הכלכלית במשק המקומי בחודשים האחרונים, עם החזרה לפעילות וההסרה של מרבית הגבלות הקורונה. בהקשר זה, נציין כי מדד אמון הצרכנים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) נותר בחודש יוני ברמה דומה לזו של חודש מאי, אשר הינה גבוהה מהרמה ערב פרוץ משבר הקורונה, אינדיקטור שמהווה גורם אשר תומך בהמשך התרחבות היבוא של מוצרי צריכה.

לסיכום, ההתרחבות המהירה יותר ביבוא לעומת היצוא, הובילה להתרחבות הגירעון המסחרי "הבסיסי" (ללא אנויות, מטוסים, יחלומים וחומרי אנרגיה) שהסתכם ברבע השני של השנה בהיקף של כ-7 מיליארד דולר (ראה/י תרשים). יש לציין שמתחילת השנה (ינואר-יוני) הגירעון המסחרי התרחב באופן משמעותי והגיע להיקף שיא של למעלה מ-13 מיליארד דולר (נתונים מנוכי עונתיות). במבט קדימה, הגירעון המסחרי צפוי להמשיך לגדול ככל שהפעילות הכלכלית תמשיך להתרחב, זאת בהנחה שהתפתחות התחלואה בנגיף הקורונה לא תוביל להטלה של הגבלות בדרגת חומרה משמעותית יותר בהמשך. בתרחיש זה, צפויה השפעה על העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים אשר עשוי להצטמצם השנה לכ-3% תוצר בהשוואה לכ-5% תוצר בשנת 2020.

בחודש יוני הגירעון התקציבי ב-12 החודשים האחרונים ירד ל-10.1% תוצר

בחודש יוני 2021, פעילות הממשלה הסתכמה בגירעון של כ-8.8 מיליארד ₪ לעומת גירעון גבוה יותר של כ-13.3 מיליארד ₪ ביוני 2020. הגירעון התקציבי ב-12 החודשים האחרונים (יוני 2020-יוני 2021) המשיך במגמת הירידה מהחודשים האחרונים, ועמד על 10.1% תוצר (כ-144.6 מיליארד ₪) לעומת 10.5% תוצר (כ-149.2 מיליארד ₪) בחודש מאי.

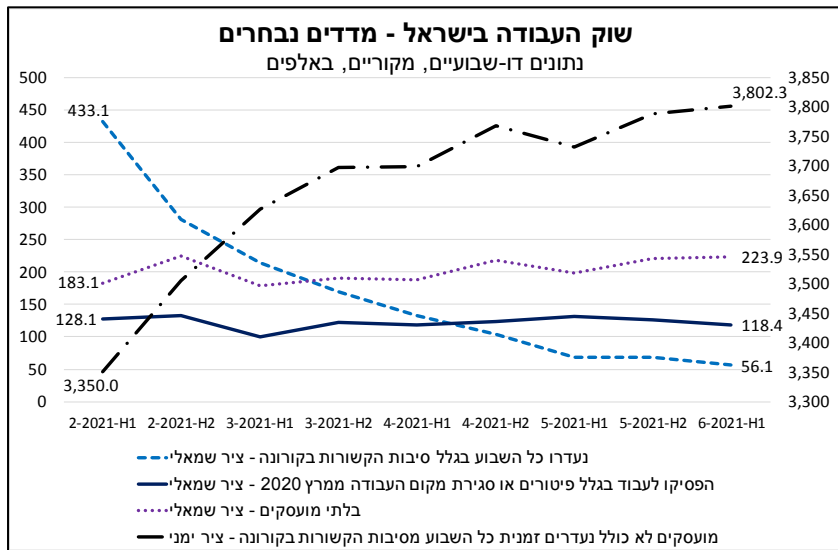
כפי שניתן לראות בתרשים המצורף, הגירעון התקציבי המצטבר (ללא מתן אשראי נטו) מתחילת השנה (ינואר-יוני) עמד על כ-43.5 מיליארד ₪, והוא נמוך בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, במהלכה הסתכם הגירעון בכ-59.3 מיליארד ₪. הגירעון במחצית הראשונה של השנה מומן בעיקר על-ידי גיוס הון מקומי, כאשר אפיקי המימון האחרים: גיוס הון בחו"ל נטו והפרטות, היו בהיקף אפסי.

היקף ההכנסות המצטבר מתחילת השנה הסתכם בכ-193.6 מיליארד ₪, ומשקף, בין היתר, גידול משמעותי של כ-22.8% בהכנסות ממסים (ישירים ועקיפים) בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת עקב חזרתו של המשק לפעילות כמעט מלאה לחלוטין. ככל שמגמה זו תימשך, כלומר ללא התפרצות משמעותית של תחלואה אשר תביא להחמרה משמעותית בהגבלות

הקורונה, נראה כי ההתפתחות החיובית בהכנסות ממסים תימשך. היקף ההוצאות המצטבר הסתכם בכ-237 מיליארד ₪, מתוכם כ-35.7 מיליארד ₪ במסגרת תכנית הסיוע הכלכלי. בהקשר זה, נציין כי שיעור הביצוע המצטבר של תכנית הסיוע (בשנים 2020-2021, ביצוע במזומן והתחייבויות) עומד על כ-76.8% (155.5 מיליארד ₪ מתוך 202.3 מיליארד ₪), והוא בולט במיוחד בסעיפים: ביטחון סוציאלי ומענה בריאותי ואזרחי.

לסיכום, השיפור המתון וההדרגתי בגירעון התקציבי נמשך במקביל להתאוששות בפעילות הכלכלית. חטיבת המחקר של בנק ישראל עדכנה לאחרונה כלפי מטה (בכ-1.1 נקודות אחוז) ל-7.1% תוצר את גירעון הממשלה החזוי לשנת 2021, על רקע התאוששות המשק. תחזית לאומי לגירעון הממשלתי בשנת 2021 עודכנה גם כן כלפי מטה לרמה של 7.4% תוצר, מה שצפוי להביא ליחס חוב/תוצר של פחות מ-75% בסיכום השנה. עדכון תחזית הגירעון כלפי מטה מצביע על צפי לצרכי מימון נמוכים יותר של הממשלה, ביחס לתחזיות קודמות, כל זאת, בהנחה שההתפרצות הנוכחית של הקורונה לא תגיע לממדים שיחייבו צעדים שיפגעו מחדש בפעילות חלק מענפי המשק.

במחצית הראשונה של חודש יוני שיעור האבטלה ה"רחב" ירד לרמה של 9.5%

ממצאי סקר כוח האדם למחצית הראשונה של חודש יוני, שפורסמו על-ידי הלמ"ס, מצביעים על המשך ירידה מתונה בהיקף האבטלה במשק. שיעור האבטלה ה"רחב", שכולל בין היתר את הבלתי מועסקים, העובדים שבחל"ת ועובדים שהפסיקו לעבוד עקב פיטורים או סגירת מקום העבודה מתחילת המשבר (מרץ 2020), ירד לרמה של 9.5%, לעומת 9.9% במחצית השנייה של מאי (נתונים מקוריים).

הסביבה הנוכחית של שיעור האבטלה ה"רחב" (מתחילת מאי 2021), דומה לזו שהייתה במחצית הראשונה של מרץ 2020 (לפני הסגר הראשון). רמה זו, נמוכה בהשוואה לרמה שהייתה בין המחצית השנייה של מרץ 2020 למחצית השנייה של אפריל 2021, שעמדה על שיעור דו-ספרתי, התפתחות שמצביעה על התאוששות הפעילות הכלכלית במשך בחודשים

האחרונים. היקף האבטלה (בהגדרה הרחבה) עומד על כ-398 אלף מובטלים, מתוכם כ-224 אלף בלתי מועסקים (לעומת כ-150 אלף לפני המשבר), כ-56 אלף עובדים שנעדרו זמנית כל השבוע בגלל סיבות הקשורות בקורונה (חלק גדול מהם אלה עובדים שהוצאו לחל"ת) וכ-118 אלף עובדים שהפסיקו לעבוד עקב המשבר (ואינם חלק מכוח העבודה).

בתרשים המצורף מוצג ניתוח המגמות של מדדי האבטלה והתעסוקה לאחר היציאה של המשק מהסגר השלישי המהודק (כלומר מתחילת פברואר 2021). כפי שניתן לראות, היקף העובדים שבחל"ת (בעיקר עובדים שנעדרו מעבודתם) ירד בחדות בחודשים האחרונים, אך היקף העובדים שהפסיקו לעבוד בגלל המשבר ירד באופן מתון בלבד. במקביל, היקף המועסקים עלה בחדות יחסית, לצד עלייה במספר הבלתי מועסקים. דהיינו, עם החזרה של המשק לפעילות נרחבת במקביל להסרת מרבית הגבלות הקורונה, מובטלים רבים מצאו דרכם חזרה לשוק העבודה, ובמקביל, האבטלה הזמנית שנוצרה בעקבות המשבר הפכה בחלקה לאבטלה ממושכת. מגמות אלה צפויות להימשך גם בחודשים הקרובים, זאת בהיעדר התפרצות מחודשת בהיקף נרחב, שתבוא לידי ביטוי בהחמרה של ההגבלות. בפרט, ירידת היקף העובדים שהוצאו לחל"ת צפויה להימשך עקב הודעת משרד האוצר על ביטול תשלום דמי אבטלה לעובדים שבחל"ת החל מסוף חודש יוני (להוציא אוכלוסיות חריגות – בני 45 ומעלה, ועובדים בענפים שטרם שבו לתעסוקה מלאה).

עם זאת, חזרתם של העובדים שפוטרו עלולה להיות איטית ביותר, תוך כדי יצירת "צלקות" כלכליות מתמשכות. בהקשר זה, נציין כי על אף שישיראל צלחה את משבר הקורונה עד כה בצורה טובה יחסית למרבית המדינות המפותחות, הן מבחינת בלימת התחלואה ושיעורי ההתחסנות והן מבחינת הפגיעה בפעילות הכלכלית ב-2020, שוק העבודה הישראלי צפוי להיות האחרון להתאושש מבין המדינות שחברות ב-OECD, כך על-פי דוח התעסוקה של ה-OECD לשנת 2021. בדוח צוין כי מדדי התעסוקה צפויים לחזור לרמתם ערב המשבר רק במהלך 2025. בדוח מודגשת החשיבות של הובלת מהלך של הכשרות מקצועיות, בדגש על מובטלים צעירים ומובטלים בעלי מיומנויות נמוכות, בקידום ההתאוששות של שוק העבודה – דבר המהווה אתגר לקובעי המדיניות הכלכלית בישראל. לאור האמור, שיעור האבטלה ה"רחב", להערכתנו, לא צפוי לחזור בקרוב לרמתו מלפני המשבר (פחות מ-4%).

כתב: יניב בר

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות לאיל רז, ראש ענף כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: eyal.raz@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858039